

Haiku schrijven

[Datum]

[naam workshopleider]

Programma

- Introductie
- Over de dichtvorm haiku
- Haiku-regels
- Opdracht Haiku schrijven
- Presentatie

Over Workshop-leider

- [naam workshopleider]:

- ...

- ...

- ...

- ...

- ...

Wat is een haiku?

- **Definitie:**

Een **haiku** is een kort, niet-rijmend gedicht. De basis van een haiku is de **zintuiglijke ervaring** van de dichter. Een haiku bestaat vaak uit drie regels van **5, 7 en 5 lettergrepen**.

Voorbeelden haiku

De oude vijver.
Een kikker springt van de kant.
Geluid van water.

Basho, 1644 – 1694

Over het water
de zwaluw en zijn schaduw
heel dicht bij elkaar.

Siem van den Nieuwendijk

Korte geschiedenis haiku

- Haiku is ontstaan uit Tanka en de Hokku:
 - Tanka:
 - Oude Japanse dichtervorm (< 1.000)
 - Vijf regels van: 5, 7, 5, 7 en 7 lettergrepen
 - Natuurwaarneming in verband gebracht met een emotie of gedachte
 - Hokku:
 - Eerste strofe van 5, 7 en 5 lettergrepen als aanzet tot gezamenlijk geschreven gedicht (renga). Deze eerste strofe moest ook zijn te lezen als afzonderlijk gedicht.

Tanka'S

Als het wilde gras
verborgen in de bergen
zo is mijn liefde;
hoger en hoger groeit het
niemand ter wereld weet het

Ono no Yoshiki, † 902

Vanuit een bergspleet
vloeit tussen de mossen door
wat helder water;
even stil en ongezien
wilde ik door de wereld gaan.

Ryokan, 1758-1831

weer binnen zijn oevers –
kale struiken langs de stroom
oogstten zwerfvuil –
voor jou liep mijn hart over –
ontluistering al wat rest

Willy Callens

Japanse haiku'S

Was dat een bloesem
die terugvloog naar zijn tak?
Ach nee – een vlinder!

Moritake 1472 - 1549

Een libelle tracht
vergeefs te blijven zitten
op een sprietje gras.

Basho, 1644 – 1694

De najaarswind
draait hem om en gaat verder –
de vogelverschrikker.

Buson, 1716 – 1784

Dikke huisjesslak,
ook jij beklimt de Fuji
– maar langzaam, langzaam.

Issa, 1763 – 1828

Een zwervende kat
zit in de wintertuin en
doet daar een plasje.

Shiki, 1867 – 1902

Haiku in Nederland

- Vóór 1854: Hendrik Doeff (1777-1835)
- Frankrijk: haïkaï
- Nederlandse pioniers:
 - Slauerhoff: hokkai's
 - Jan Gresshoff: simili-haïkaï
 - Lucebert: Japanse epigrammen
- Jaren 60 en 70:
 - Amerikaanse tegencultuur: zen
 - Nederlandse dichters: Jef Last, Max Croiset, K. Freitag, J.C. van Schagen, Paula Gomes
- 1973: Haiku – Een jonge maan (mevr. J. van Tooren)

Lees tip:

'schooner ben jij dan de heilige Foedsji'
Slauerhoff en de eerste Nederlandse haiku

(Ruben van Luijk)

De Parelduiker, Jaargang 14 (2009), nr. 2

Haiku in Nederland

- Haiku Kring Nederland:
 - Sinds 1980
 - Vuursteen
 - Lokale haiku-kringen
 - Haiku-bibliotheek
- Interessante haiku-dichters:
 - Luk Gybels
 - Onno-Sven Tromp
 - Nico van den Raad

NEDERLANDSE haiku's

De klokjes zijn nog hoorbaar,
't Spoor nog niet toegevallen,
De kar al lang verdwenen.

J. Slauerhoff (1898 – 1936)

Langs de spoorwegberm
halverwege het fietspad
een houten kruisje.

Luk Gybels

de blauwe reiger
hapt met een scherpe snavel
zijn spiegelbeeld stuk

Onno-Sven Tromp

zij aan zij staan ze
wachtend op hun verlosser
die vuilcontainers

Feilin Han

Do's en don'ts

Do's:

- **Zintuiglijk**
- Sfeer
- Wending
- Seizoen
- 5/7/5 lettergrepen (of minder)

Don'ts:

- Geen beeldspraak
- Geen rijm
- Geen expliciete emoties
- Geen expliciete meningen
- Geen fantasie

Zintuiglijk

Wat je kan waarnemen met je 5 zintuigen:

- Ogen
- Oren
- Huid
- Neus
- Tong

De kat rekt zich uit
op de plankenhouten vloer,
de kachel tikt zacht.

Margje Ottevanger

De hele maannacht
vult de roep van de koekoek
de bamboestruiken.

Basbo

sfeer

In de ochtendzon
droogt het klamme jasje van de
vogelverschikker.

Jos van Hest

Laag over de spoorlijn
vliegen de wilde ganzen
door maan beschenen.

Shiki

Wending

Naast het ruiterspad
staat een paardenbloem in bloei
mijn paard vreet hem op.

Basbo

In het museum
volgt een suppoost aandachtig
een dansend pluisje.

Ferre Denis

In de oude tuin
zingt de nachtegaal zijn lied
de hele dag lang.

Buson

Een sterrenhemel –
en de vogelverschrikker
draagt een zonnehoed.

Jos van Hest

Seizoen

Even bewegen
in de eerste morgenbries
de rupsenharen.

Buson

Alleen met haar jong
over de grote vijver:
het waterhoentje.

Thea Witteveen 1929 – 2017

Nieuwjaarsgeschenken -
ook de baby aan de borst
steekt twee handjes uit.

Issa

bij het ontwaken:
een handvol confetti
op het hoofdkussen

Luk Gybels

5/7/5-stramien

- Japans:

- Iedere lettergreep evenveel nadruk
- Stilte is ook een lettergreep

- Europese talen:

- 5/7/5-stramien meer een richtlijn
- Liever korter dan langer

kara eda ni

karasu no tomari keru

aki no kure

Op een dorre tak

is een kraai nog blijven zitten

in de herfstavond.

Stilte

in het bos.

Een regendruppel.

Basho

Frank Vaerten

Opdracht

Stap 1: Ga naar buiten. Sta stil en laat omgeving binnenkomen door je zintuigen (ogen, oren, neus, huid, tong).

Stap 2: Schrijf één haiku op basis van jouw indrukken uit Stap 1.

Stap 3: Wij bespreken samen de geschreven haiku's.

Voornaam Achternaam

...

...

...